ФОКУС

2 МАРТ 1970

БР. 22
ЦЕНА 0,50 ДИН.

неделник за млади

Издавач Градската конференција на СМ на Скопје

Весникот го уредуваат: Владимир Шопов, Љубомир Вељковиќ, Александар Чомовски и Ајлоша Руси (главен и одговорен уредник)

Техничко и ликовно обликување
Ристо Куфаловски

Лектор: Јасмина Јанева

Редакција и администрација — Градска барака број 2,

телефони 32-170 и 32-010

Годишна претплата 20 динари, полугодишна 10 динари

Печатница „Нова Македонија“ — Скопје

НЕШТО ОКОЛУ, НЕШТО НЕШТО СРЕДЕ УНИВЕРЗИТЕТОТ

Неретко и не на ист начин биле поставувани пред општеството проблемите на младината.

Со таква цел беа Конгресите на СМ, Пленумите на СК, Јунските манифестации на овие проблеми и многу други, а со таа цел прв пат во парламентарната пракса на нова Југославија, општсетвено-економската положба на младината ќе биде поставена на дневен ред и тоа пред Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Студентите, како еден дел од младината, имаат свои специфичности како во општестве-

но-економските, така и во културните одлуки и ни се чини дека нивните проблеми претставуваат посебен дел во третманот на целата проблематика на младината.

Се работи за млади луѓе чија општествена и културна свест за разлика од другите млади луѓе, од село, работници или ученици има посебни карактеристики кои се експонираат во пошироки познавања и повисоки дометти. Но, ова укажува и на нивната економска положба, бидејќи стипендирањето, односно кредитирањето им дава посебен белег на нивната материјална положба во општеството. Зафаќајќи се со студентската проблематика која заедно со останатите аспекти од општествено-економската положба на младината наскоро ќе биде поставена на дебата од Собранието на СРМ, ние ќе ги наброиме само неколкуте пресеци во кои се прекршуваат размислувањата и реалностите на општествената и посебно, студентската јавност.

БУЏЕТ ИЛИ . . .

Просечната точка на сите констелации, општествено-економски и политички е Реформата на Универзитетот. Сите проблеми, почнувајќи од финансирањето и самоуправувањето и интензификацијата на наставата, стипендирањето, односно, кредитирањето, па до културната и политичката активност на Универзитетот, почнуваат и завршуваат на овој пресек. Но, иако ова е јасно согледување на сите прогресивни сили на Универизтетот и на општеството, може да се констатира дека досега, освен општите смерници, отсуствуваат поконкретни концепции на самоуправниот Универзитет (освен Револуцијата на V-от Конгрес на СМ „Самоуправен Универзитет во самоуправно општество" која, патем речено, претставува само Резолуција и содржи смерници за работа). Како и конкретни чекори од подлабоко значење за реформа на Универзитетот. Оваа констатација јасно може да се потврди пред сè на проблемите околу финансирањето на Универзитетот кој, иако толку долго време се зборува за промена на начинот на неговото финансирање, сèуште се финансира од буџетот на општествената заедница. Концептите за самоуправен Универзитет цврсто поврзан со стопанството од каде што ќе добива средства за продукција на кадри и за развивање на научноистражувачка работа, премногу долго стојат по фиоките.

Во круговите на универзитетската јавност најчесто се поставува проблемот за финансирање на изградбата на Универзитетот и решавањето на тековните финансиски проблеми соз дадени со слободниот упис (кој, попат речено, се навистина тешки и инсистирањето на нивното решавање е навистина наместо), наместо да се почне со поконкретно реформирање на Универзитет за што постојат објективни можности и субјективни сили.

БАЗАТА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ САМОУПРАВУВАЊЕ?

Реформата на базата на Универзитетот, како надградба и како основен општествен однос на самоуправниот Универзитет се наметнува и прашањето на денешното ниво на кое што се наоѓа самоуправувањето за кое можеме слободно да констатираме дека не ги задоволува потребите, ниту може да ги инаугурира интересите на сите субјекти на Универзитет, а посебно студентите. Како констатација стои тоа дека и последните, самоуправните движења и постигнувања на Универзитетот досега не се потврдени (озаконети) со оформен, прав акт, односно Закон на собранието на СРМ, освен со Препораката на Универзитетскиот совет.

НАСУШЕН ЛЕБ, СТУДЕНТСКИ

Прашањето за кредитирањето, бидејќи стипендитие како начин за обезбедување на студенска егзистенција го губат значењето, пополека, но сигурно добива сè поголемо значење и претставува прашање околу кое кршењето на копјата е безполезно, сè додека Републичката заедница за образование не обезбеди постојан прилив на средства за кредити. Имено, концепцијата за учество фондот за кредитирање со 60% од средствата на Републичката заедница на образованието и 40% од основните заедници за образование во општините, оваа година (1970) тешко си избори место за светлина, но посебен проблем поставува одбивањето на некои основни заедници за образование на некои општини од нашата Република да учествуваат со 40%, а некои општини целосно одбија да учествуваа во финансирањето на студентските кредити. Но, годинашното кредитирање е привремено, бидејќи кредитирањето на студентите на ваков начин ќе важи само оваа година. Идната година РЗО ќе мора пак да бара средства од Извршниот Совет и од ОЗО како што знае и умее, бидејќи приливот на средствата во фондот за кредитирање на студентите не е обезбеден со никаков законски акт освен со согласноста на ОЗО и Извршниот Совет што секоја година мора да се обновува. И кредитирањето, сепак, останува без трајно решение.

СТУДЕНСКА КУЛТУРА, РАЗОНОДА, СПОРТ

Дали на 16.000 студенти им се доволни околу деветнаесет милиони за развивање на широка активност во културата, уметноста и спортот а истотака и за забава, ако се има во предвид дека од тие средства истотака се финансира и општествено-политичкото ангажирање на нивната организација, односно ССЈ?

Факт е дека покрај неколкуте спортски терени на Универзитетот нема ниту една сала за физичка култура.

Факт е дека академските клубови „гладуваат" како што „гладуваат" студентите за студенските клубови (за инвентар на клубовите, за средства за финансирање на дејностите во тие клубови и тн).

Факт е дека културнитие дејности на студентите на Универзитетот, а истотака и научните дејности, неможат да добијат замах заради недостаток на материјална база.

Факт е дека ова прашање останува редици години како испит на кој постојано се добива петка (5).

Остануваат, се разбира, уште многу прашања и многу аспекти за овие прашања од животот и работата на студентите на Универзитетот за кои, се надеваме, студенските претставници и пратениците на Собранието јасно и јавно ќе го кажат својот глас на четврти март оваа година кога проблемите од општествено-економската и положба на младата генерација во СРМ ќе бидат поставени на дебата пред овој висок самоуправен орган на нашата Република. Ова е наш прилог кон таа дебата.

ПОВАМПИРУВАЊЕ НА НЕПИСМЕНОСТА

Изминати се приличен број години од природната смрт на аналфабетските курсеви организирани веднаш по Револуцијата. Ефектот што тие го постигнаа на времето беше прекрасен, такашто факторите (од горе па до долу) ги понесе романтичарско-револуционерна сонливост дека сè е О. К. Се сметаше и на развивањето и проширувањето на мрежата на основнообразовните институции кои требаше во перспектива до крај да ја елиминира неписменоста и корените да ѝ ги сотрат за навек.

Меѓутоа! Наместо сè да оди како по лој, работата сврти во други текови малку благодарејќи на преостанатите племенски и варварски т. е. примитивни сфаќања на голем број родители, а и малку повеќе на општествените фактори кои, зафатени од летаргијата на блаженствениот сон по спектакуларните успеси на аналфабетските курсеви, губеа од вид дека законите можат да бидат и изигрувани.

Така доаѓаме до една бројка која на писмениот дел од југословенската нација може да му вшика комплекс на висока вредност. Зошто од податоците

Идеологијата и младите (3)

КОЛКУ МНОГУ УЧИМЕ, КОЛКУ МАЛКУ ЗНАЕМЕ, ДРАГИ МАТУРАНТИ...

со кои се располага се гледа дека кај нас е сизифовски тешко да се стане писмен! Само во Скопје и околијата, има околу 38.287 неписмени! Ако се елиминираат граѓаните до седумгодишна возраст, тогаш односот — неписмени станува аларманен. На секој четврти писмен, по еден што за потпишување го употребува палецот. А да не заборавиме дека Скопје е индустриски, административен, културен и научен центар на нашата Република што претставува концентрација на писмени и тотално елиминирање на оние што тоа не се. Но, претпоставките се едно, а стварноста нешто друго, па затоа да ја разгледаме стварноста која, ете, му ја загорчува виталноста на натамошниот просперитет.

Има три пункта каде неписменоста е најмасовна и каде акцијата за описменување мора да биде најжестоко усмерена. Тоа се:

Индустријата,

Масата безработни и,

Примитивизмот на голем број родители, како и незаинтересираноста на исто така голем број основци од првите одделенија. Од она што го презентира Заводот за школството на Градското собрание на Скопје во информацијата за резултатите од описменувањето во 1968—1969 се гледа дека работните организации запослуваат и неписмени. Дури, Градскиот синдикален совет нема ниту евиденција за бројот на таквите работници. Од друга страна, стопанските организации не се особено многу заинтересирани за финансирање на описменувањето на својот кадар.

За консеквенциите на ваквата политика не е потребно ни да се зборува. Ако веќе неписменоста го кочи општиот прогрес, како што тоа се наведува во Информацијата, значи дека го кочи и индустрискиот прогрес. Богами, сме дотерале далеку и тоа прилично, особено имајќи во предвид дека се бориме и за учество во светската распределба на трудот. (За учество во светската распределба на неписменоста борбата е непотребна зошто победата и високото место веќе се извојувани).

Минатата година примитивизмот и заостанатоста на голем број родители се зголеми во однос на оној од 1968, така што бројот на учениците што не ја посетуваат наставата во осмолетките се качи од 1200 на 1600. Овој „кинески скок" се должи на слабата примена на Законот за задолжително основно образование, а во тој контекст и благите казни на судиите за прекршоци што им се изрекувани на оние родители кои своите деца ги задржуваат дома и покрај наполнетата седма година во која според, гореспоменатиот закон тие треба да го започнат школувањето; истотака и учениците, заради недоволна контрола од страна на родителите како и заради минималното педагошко делување на наставниот кадар ги напуштаат часовите, а и училиштето. На изигрувањето на Законот за задолжително осумгодишно образование мора категорички да му се стави крај. Во оваа смисла судиите за прекршоци се оние кои треба да одиграат една од одлучните улоги применувајќи ги законските норми бескомпромисно, доследно и строго. Ако овој избор, кој што овозможува интензивно растење на бројот на неписмените не биде елиминиран брзо и категорично, тогаш сите напори што заедницата ги презема за описменување на возрасните граѓани остануваат во една рака залудни, бидејќи бројот на неписмените нормално нема да се намалува, туку ќе остане ист, а дури може и да се зголеми.

Бројот на неписмени е прилично голем (евиденција нема) и во масата безработни. Описменувањето на оваа категорија неписмени се спроведува преку Заводот за запослување и основните училишта, но резултатот во минатата учебна година бил мошне слаб.

Старосната структура на неписмените на нашето подрачје го покажува следното:

Помеѓу 10 и 19 год. — 2.000 неписмени
Помеѓу 20 и 34 год. — 7.390 неписмени
Помеѓу 35 и 64 год. — 19.500 не писмени (приближно)
Над 65 год. — 9.500 неписмени

Извонредно големиот број неписмени во категоријата граѓани меѓу 19 и 64 години кој изнесува 26.900, делува застрашувачки. Тоа се токму оние луѓе кои по правило се наоѓаат во полна творечка снага т. е. во онаа доба од животот кога нивниот учинок во било која сфера од општествено-економската ангажираност треба да биде максимален. Но, тој учинок не е ни од далеку максимален, дури и од гледна точка на следење на општествените текови и активно учество во нив.

Заводот за школство презема широка акција за описменување која во етапи треба да трае до 1972 година. Во 1968/69 година се постигнати слаби резултати. Описменети се нешто повеќе од 1.500 граѓани. Од една страна бројот е мал, од друга страна евидентната незаинтересираност на стопанските организации, а дури и на некои основни училишта за овој потфат ја стопираа акцијата. Ова пролонгирање на искоренувањето на неписменоста ќе има тешки последици во стопанството, а и во она што ние го нарекуваме наш самоуправен социјализам. Самоуправниот социјализам претпоставува образуван и културен самоуправувач, а не „слепец".

И во самите неписмени граѓани како да се вовлекол комплекс на срамење кој им тежи и ги спречува доброволно да се запишува на новооснованите паралелки за описменување. Некои пак од нив, кои се ослободиле од тој комплекс и кои во 1968/69 година ги посетувале часовите, не се ослободиле од својот некултурен и недоличен однос кон наставата.

* * *

Помеѓу аналфабетските курсеви и најновата акција на описменување се протега временски јаз подолг од 10 години. Кампањскиот приод го овозможи повторното повампирување на неписменоста. Интересно е следното согледување: Нашето стопанство оди напред но, и неписменоста не заостанува зад тој раст. Ова е своевиден парадокс: два чекора напред, еден назад (или, можеби и повеќе).

Со секој неписмен правиме чекор назад — кон мракот.

Со секој неписмен — шанса повеќе за антидемократските и антисамоуправните снаги.

А вистината дека сме земја на студенти бледнее пред една друга вистина која вели дека сме и земја на неписмени. Вистина болна, но тука е. Наша!

Владимир ШОПОВ

Како што најавивме во минатиот број, овој пат бевме гости во два класови во гимназијата „Цветан Димов". Присуствуваме на часовите по Социологија и Филозофија, оние предмети кои првенствено им овозможуваат на младите луѓе во овие општо-образовни институции да добијат извесни теоретски сознанија за општеството, општествените односи и сите прашања од општествено-политичкиот живот на нашето време. Имавме можност, благодарејќи на предусретливоста на директорот на гимназијата Илија Јанкуловски и наставничките Радмила Груевска и Гордана Ѓурчинова, да ги посетиме учениците и од природно-математичкиот и од хуманитарниот смер. Нашата забелешка, првиот впечаток, заправо, е во врска со подготвеноста на учениците по овие предмети, дека учениците кои се определиле за природните науки повеќе интересирање за општествените проблеми, отколку оние за кои веруваме дека идната ја гледаат во општествено - политичката дејност.

Мораме да споменеме дека матурантите од оваа гимназија покажуваат извесно интересирање за идеолошките проблеми. Велиме: „извесно", зашто, навистина е тешко со една реченица да се изнесат впечатоците од присуствувањето на споменатите часови. Би претерале, кога би рекле дека сме воодушевени од познавањата на младите на идеолошките пра-

шања, актуелни во сегашниот политички момент. Учениците кои оваа година ја завршуваат втората етапа од школувањето (за некои таа е последна) би можеле да зборуваат за работничкото самоуправување, за улогата на Синдикатот и Сојузот на комунистите во современото социјалистичко општество, би можеле критички да дискутраат за практичните проблеми и тешкотии на нашиот развиток.

Навистина, има меѓу матурантите кои ја познаваат научната теорија за социјализмот, ги познаваат општествените законитости, историското значење на дијалектичкиот материјализам, за слабостите на учењето на Кант за сознанието.

Би поверувале, кога некој од младите би ни рекол дека ја познава и филозофијата на Хегел, Спиноза, Холбах. Ние можевме да слушнеме како учениците размислуваат за разликите меѓу механичкиот и дијалектичкиот материјализам.

Но, да бидеме искрени, често пати моравме да помислиме дека учениците тоа „само добро го научиле“. За жал, таков впечаток оставаа и одличните ученици (мислиме одлични по овие предмети) — а за послабите, барем по Филозофија, тешко би било да зборуваме, зашто и немавме можност особено да ги слушнеме. Токму затоа, не можеме да се ослободиме од впечатокот дека нам ни беше покажано колку учениците знаат, а не колку не знаат.

Сепак, и она знаење што го поседуваат е знаење во потесната смисла на зборот. Добро подготвени, тие би можеле да зборуваат и за посложени филозофски проблеми, но според она што го слушнале на предавањата или од текстовите во учебниците. Смислата на оваа забелешка е во тоа, учениците повеќе критички да размислуваат за посочените прашања, а не за нив да читаат и прераскажуваат.

За жал, не можевме да забележиме, некој од учениците да ги објаснува погледите на Кант и од свој аспект, а не само од некаков „официјален“ став, што е извесно ограничување на духот иако не претераме — слободата на размислување.

Маркс зборуваше дека не постои апсолутна вистина, ниту проблем кој е решен за секогаш. Маркс сметаше дека не постои став кои не може да биде изменет, критикуван, не постои ништо априори определено. Тоа е, се како, догматизам, и со тоа е одамна „расчистено“. Зошто, меѓу тоа, учениците со поголемо задоволство зборуваат „онака како што им е кажано“, онака како што го научиле, како што им се сугерирало?

Токму во тоа е и смислата на постоењето на овој предмет. Токму дијалектичкиот материјализам се противи на конформизмот и некритичноста, за која станувало збор многу пати во текстовите за идејната подготвеност на учениците. Се прашуваме отворено и слободно: дали е поважно учениците да имаат солидни оценки или солидни подготовки, познавања и погледи за филозофските и општествените проблеми?

Секако, не можеме да бидеме објективни ако за тоа ја префрлуваме вината на наставниците — иако и тие имаат одредена улога во креирањето на наставно-воспитниот процес на учениците. Уште помалку, што наставничката бара од учениците да размислуваат „што е возможно покритички и дијалектички“ — но, сепак, во извесни оквири на прифатени ставови за некои начелни проблеми (светот е материјален, а не идеален, па за тоа не би можело да се расправа, заправо не може да има дилеми — како што вели наставничката)...

Но, затоа, учениците не покажуваат претерано активен однос кон споменатите проблеми. Затоа, иако можевме да слушаме за многу филозофски факти и проблеми аргументирано и подготвено, не се ослободивме од впечатокот дека малку во сето тоа имаше и сопствени погледи и критички согледувања.

Часот по Филозофија, како што потврдија учениците, често има карактер на дебата, во која секој може да го каже она што го мисли и она што го знае. Сепак, дозволете ни да останеме со уверувањето дека учениците повеќе се подготвени за зборуваат за она што го знаат, она што го научиле, отколку за она што мислат дека заслужува внимание - според сопствено наоѓање — да се разгледува и дискутира.

Познавањето на учениците, на проблемите што ги изучува Социологијата не е такво за да бидеме оптимисти кога ќе размислуваме за подготвеноста на младите за непосредно ангажирање во општествено - политичкиот живот во нашето општество. Так ви се барем впечатоците од посетата на часот по Социологија, во еден клас на ученици од хуманитарен смер. И оценките по овој предмет овде не се такви за да не се загрижиме: десетина слаби и неколку одлични оценки по предметот, за кои може слободно да се смета дека е основното што го карактеризира овој наставен смер.

Во класот што го посетивме немаше ни еден ученик што се оддeлуваше со исклучителен интерес за социолошките проблеми. Можеби и овде повеќето ученици би можеле да зборуваат за тоа дека синдикалната организација „има големо значење за работничката класа, дека ги штити нејзините интереси“, би можеле да ви кажат за сите права и должности на граѓаните. Дефинициите на Ленин за класите, државата и бирократијата, веруваме дека ги знаат.

Учениците одговараат со отворени тетратки. Ги читаат речениците од нив како што ги запишале на предавањето, значи, се потсетуваат. Ретко се случува да се импровизира, размислува, полемизира. Во класот постои едно „Информативно биро“ од четири-пет девојки, кои, малку со своето знаење, малку со помош на своите отворени тетратки, даваат „инструкции“ за секое прашање што му се поставува на било кој ученик во класот, на различна оддалеченост од нив.

Да, тоа личи на ученици — зар не? Но, зошто тогаш се учи овој предмет? Зошто треба да се запишуваат предавањата, а потоа повторуваат „од збор до збор“, зошто се обидуваат учениците „да се извадат“, зошто е поважно да се има добра оценка, наместо познавање на проблемите, со кои ќе се сретнат овие млади матуранти, кога ќе појдат по патот на сегашните производители, правници, професори, лекари, инженери, политички работници...

Од филозофијата, секако, најмалку важна е биографијата на филозофите. Но, токму неа, учениците најдобро ја знаат. За дефинициите за кои ставуваше збор погоре, за предавањата кои се најобично вербално пренесување на материјата - полна со дефиниции и определби кои треба „добро да се знаат“, заправо научат на памет, не би можеле да речеме дека се од голема корист за учениците. Но, и овде мораме да забележиме дека професорката направила се што можела да направи, ги поттикнува учениците на слободни разговори и размислувања, без дефиниции и апроксимации.

Но, матурантите, нашите идни академски граѓани, за жал, и оние од хуманитарниот смер, не се загрижиле премногу за своето идеолошко сиромаштво. И — за тоа, во класовите има „информативно биро“ кое ги знае или ги чата од забелешките на часовите дефинициите и ставовите кои ги слушнале од својот наставник. А, за слабите оценки, не се грижат, зашто, на крајот на годината, на големата лицитација на оценки, веројатно ќе успеат да се извлечат...

Жал ни е, драги младинци, но не сме во состојба да ве браниме и одбраниме од обвинението на вашите наставници. Но, не губете надеж, како што не губиме ни ние, како што не губат ни вашите наставници и нашите работници и интелектуалци и покажете дека и вие сте некаков интелектуален потенцијал.

Владо Георгиев — Спасе Јовковски

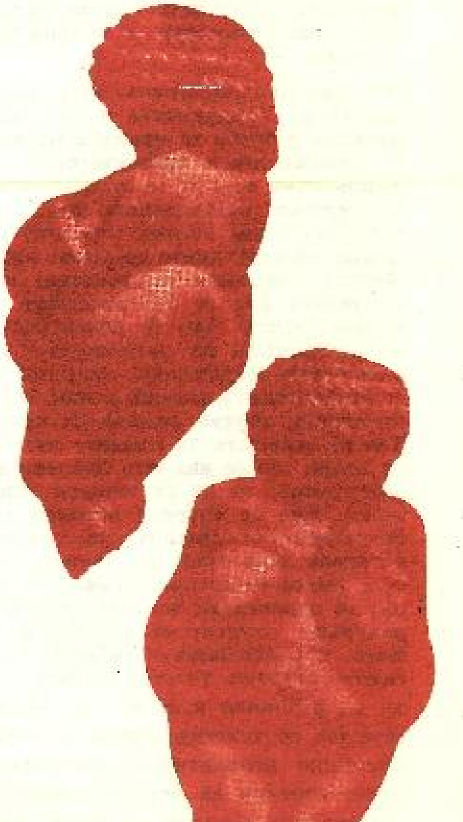

твари само ако во училиштата и универзитетите се обезбеди правилен развиток на личноста кој го подразбира критичкото мислење, чувството на одговорност, независност и желбата за промени во застарените методи на општествено функционирање, и тн. Во практиката правилен развиток на личноста ќе донесе само доследна примена на демократските принципи кои во образовните институции би се изразиле низ — обезбедување и почитување на ученичките и студентските права да учествуваат во донесувањето на одлуките кои ќе имаат реперкусии на нивниот живот или натамошното школување.

— со отворање на училиштата и универзитетите за сите деца и млади луѓе, премавнувајќи ја нивната резервираност и ексклузивност за одредени, привилегирани општествени групи и приватни лица.

— со развиток на демократијата во општеството во поширок смисол, запознавајќи ги исцрпно младите луѓе со проблемите на целото општество. Самата организација на индустриските држави помага на извесен начин во остварувањето на овие настојувања. Индустрискиот систем со своите потреби дава поттик за големо ширење на образованието со отворање на широки мрежи од школски установи во кои можат да се школуваат голем број млади луѓе. Ваквата широка дистрибуција на образованието може да создаде и зацврсти (под услов да се воведат и одржуваат во праксата погоре споменатите демократски принципи) гаранција против силата и влијанието на политички и економски моќните слоеви.

Од сево кажано произлегува дека примарна задача на младинските и студентските организации е борба за примена на демократијата во училиштата и универзитетите. Тоа ќе биде можно само кога ќе се создаде силна ученичка (студентска) организација што би му овозможила на секој ученик (студент) активно да влијае на ситуациите во својот клас и би обезбедила ученички (студентски) претставници во телата кои го програмираат воспитниот процес, телата кои го изведуваат како и во организацијата на активностите поврзани со ученичкото (студентско) секојдневие, како што се студентските домови, мензи, спортски и рекреативни центри, домови на културата и тн. Тоа се барањата на младите луѓе од западните земји, тоа се нивните планови и начини на дејствување за да ги остварат нивните стремежи. Ако се спореди нивната ситуација со ситуацијата на младите во Југославија ќе се установи дека многу од нивните поставки кои сега засега егзистираат само „на хартија" кај нас се спроведени во дело „ученичко самоуправување, студентско учество во кредитирањето, управувањето со објектите на студентскиот стандард, учество во законодавните тела од различен ранг и тн.). Зошто и покрај сето тоа се чувствува дека нашата младина е претежно неполитична, незаинтересирана за многу аспекти на нашиот општествен живот, неодговорна секогаш за своите постапки, тоа се прашања за еден друг напис во некој од идните броеви на „Фокус".

Зографски Ѓорѓи

100 ГОДИНИ ОД РАГАЊЕТО НА ВЛАДИМИР ИЛИЧ ЛЕНИН

ВЛАСТ НА СОВЕТИТЕ

Сета власт во државата требе да помине исклучиво во рацете на преставниците на советите на работничките, војничките и селанските депутати врз основа на определениот програм и со тоа дека власт во сè им одговара на советите. Веднаш мораат да се извршат нови избори за совети, и тоа како заради земање во обзир севкупното народно искуство во последните, содржински и многу богати, недели на револуцијата, така и заради остранување на тешките неправди (непропорционалности, нееднаквости во изборите и тн.) кои овде онде останаа неисправени. Сета власт во местата каде сè уште непостојат демократски избрани установи, а исто така и во војската, требе да поминат исклучиво во рацете на месните совети и од нив избраните комесари и други органи, но само бирани.

Безусловно и секаде, со полна помош од државата, требе да се изврши вооружување на работниците и револуционерни трупи, т. е. трупи кои на дело покажаа способност да ги уништат корниловците.

Проект уредба за работничката контрола

Во сите индустриски, трговски, банкарски, селскостопански и останати претпријатија со повеќе од пет работника и наместеници (вкупно) или со промет поголем од десет илјади рубљи годишно се воведува **РАБОТНИЧКА КОНТРОЛА** врз производството, сместувањето, купувањето и продажбата на сите производи и суровини.

Работничката контрола ја вршат сите работници и наместеници на претпријатијата или непосредно, ако претпријатието е така мало што го овозможува тоа, или преку своите избрани претставници. Овие требе НЕОДЛОЖНО да бидат избрани на заедничките собранија кои ќе водат записник за изборите и ќе ги соопштат имињата на избраните влади и месните совети на работничките, војничките и селанските депутати.

Без дозвола на изабраните претставници на работниците и наместениците апсолутно е забрането затворање претпријатие или обуставување на производството кое е од општодржавно значење.

На овие избрани претставници мораат да им бидат отворени СИТЕ, без исклучоци, книги и документи, како и СИТЕ магацини и залихи материјал, алати и производи, без било каков исклучок.

Одлуките на избраните претставници на работници и наместеници се обавезни за сопствениците на претпријатијата и нив можат да ги укинат само стручните сојузи и нивните конгреси.

Во сите претпријатија кои се од општодржавно значење, сите сопственици и сите претставници на работниците и наместениците кои се избрани да вршат работничка контрола одговорни и се на државата за најстрог ред, дисциплина и чување на имотот. Кривците за јавашлук, скривање залихи, документи и тн. ќе бидат казнети со конфискација на севкупниот имот и затвор до пет години.

Како претпријатија од општодржавно значење се сметаат сите претпријатија кои работат за одбраната, како и оние кои на овој или оној начин се неврзани со производство на артикли што се неопходни за животот на населението.

По подробните правила за работничката контрола донесуваат месните совети на работничките депутати како и комитетите на наместеници на заедничките собранија на своите претставници.

►

На маргините на се минарот „Учество на младината во модерното општество“

Денес, на почетокот на осмата деценија на овој век, живееме во еден сè поотворен и поеклектичен свет. Развитокот на средствата за масовно комуницирање не ни позволува да не бидеме запознаени со последните откривања, да се оглушиме за гласовите на другите народи, да се одделиме од достигањата на другите големи култури; истовремено иреверзибилитетот на научните сознанија ни забранува да се враќаме назад. Остварувањето на човековите најблагородни настојувања го направи секое катче на планетата Земја само блиско предградие на сегде простирачката метропола наречена Светска Цивилизација. Во севкупноста пак на околностите и настаните во современиот свет кои ја определуваат општествената, интелектуална и културна клима на нашата планета (како што се на пример: научнотехнолошката револуција, заканувањата и ветувањата на атомската енергија, космичките летови, универзалноста на технократско-бирократските структури и др.) сè посилно се пројавува проблемот на современата младина со сите нејзини претензии и аспирации.

Зошто проблемот на младината е проблем од светски размери? Одговорот на ова прашање треба да се бара токму во комплексот на општествените околности во светот кои, во поголема или помала мера, насекаде формираат слична општествена ситуација во која е поставена младината. Карактеристични атрибути на оваа ситуација претставени се со фактите дека младината се наоѓа во периферна општествена положба, дека тенденциозно е ослабувано, а понекогаш и потполно оневозможувано нејзиното влијание на општествените односи и движења, дека е лишена од општествените функции и одговорности итн. Соочена со ваквата структурираност на современото општество кое не ѝ овозможува адекватно ослободување на креативните страсти, младината покажува некои карактеристични начини за изразување на своето несогласување со постојната ситуација (барање на нови примери и вредности, активни бунтови или бегство од реалноста и многу други облици на пасивен отпор) кој се скоро идентични во многу земји, а разликите. во колку и постојат, повеќе се должат на темпераментот на поднебјето отколку на некои битни, програмски разлики во младинските движења.

Сличноста на актуелните проблеми на младинските организации од различни земји е една од причините што интернационалните младински организации се трудат да остварат што може помногубројни контакти на младите луѓе од различни географски и политички поднебја и, организирајќи разни меѓународни семинари, конференции и работни кампови, да обезбедат една постојана размена на мисленьа, погледи и искуства од нивниот живот. На крајот од јануари оваа година во Кенигсвинтер кај Бон беше одржан семинар од таков вид, чиј работен наслов беше „Учеството на младината во современото општество“. Околу масата за дискусии беа собрани претставници од Австрија, Англија, Белгија, СР Германија, Данска, Холандија, Норвешка, Шведска, Ирска, Турција и Југославија. Ваквиот состав на семинарот нужно го задржа вниманието на системите и моделите на младинското дејствување во условите на западните, високоиндустријализирани земји, но се надевам дека основните гледишта и ставови кои беа изнесени во текот на дискусиите ќе бидат интересни и за нашиот читател.

Еден од клучните проблеми кој на семинарот беше разгледуван со особено внимание беше проблемот на природата на образовно-воспитниот процес на кој е подложена младината во индустријализираните земји, како и тенденциите и целите на тој процес. Според изнесените мисленьа во текот на образовно-воспитниот процес во условите на западната демократија (онака како што таа демократија е применувана во конкуретниов историски момент), младината навистина се здобива со големо количество информации со чие усвојување таа навистина успева да ги согледа различните аспекти на неопходните техничко-технолошки науки, но здобиените знаења од општообразовните предмети не ѝ се доволни за изградување на СВОИ СОПСТВЕНИ сознанија, норми, вредности и аспирации. Причина за ваквата состојба треба да се бара во фактот дека потребите на индустриските држави наметнуваат при планирањето на образовниот процес (кој е изразен со континуумот на школскиот и универзитетскиот период на школување) тенденции за се поголема РАЗНОВИДНОСТ (во смисол на проширувањето на обемот на техничките информации и презентирањето на најновите научни достигања) и, истовремено, се поголема УНИФОРМНОСТ на тој процес (во смисол на наметнувањето на постојните вредности на општеството како општочовечки и општоважечки, како единствено можни вредности за избор и тн.). Оваа привидна противречност станува разбирлива, ако се има предвид дека интересите на индустриско-технократските структури се стремат да ја нагласат неопходноста на предимството на техничките предмети во однос на предметите од областа на хуманите науки, што може лесно да се установи ако се спореди застапеноста на соодветните предмети во средношколските програми, односно ако се проследи обемот на инвестирањето на државата во техничките и хуманитарните факултети. Така во процесот на образованието кај просечниот ученик доаѓа до хипертрофија на сознанијата од областа на техничките науки при што атурофираат познавањата од областа на хуманитарните науки — што го определува ученикот понатаму за студии на техника и, во крајна линија, за постојните структури и вредности како за единствено можни. На ваков начин образовно-воспитниот процес во високо индустријализираните земји се претвора во своевидна „подвижна лента“ на која се произведува најважниот елемент во современиот индустриски процес — прецизно технолошки образуваниот човек кој е истовремено незаинтересиран за било какви општествени преструктурирања. Со други зборови, политичката свест на луѓето станува на овој начин тесно поврзана со структурата и нивото на образовно воспитниот процес во поодделните земји. Тенденцијата на естаблишментот е јасна и „ако никој не ѝ се спротивставува, системот и понатаму ќе ги подржува оние видови и методи на образование кои му служат на неговите потреби, а во најмала можна мера ги поставуваат под знак на прашање неговите цели, „Затоа“, по зборовите на Х. Маркузе „политизацијата на техничката интелигенција, која во условите на високо индустријализираните држави го образува клучниот и најголемиот дел на новата работничка класа, претставува најитна задача“.

Излезот од ваквата ситуација, според мисленьата кои доминираа на семинарот, би бил во воведување на таков систем на образование кој кај поединецот би оформил ниво на свеста, ДОВОЛНО за пронокнување во политичките прашања и проблеми на општеството и НЕОПХОДНО за активно и креативно ангажирање во обидите за разрешување на овие проблеми. Таа цел на образованието ќе се ос-

Како да се организира натпреварот

Илјада облици и начини на практична евиденција и контрола над богаташите, грабачите и готованите треба да го изработат во пракса да го испробаат самите комуни, ситните келии на село и в град. Разнообразноста е овде залог за виталноста, гаранција за успех и постигање на заедничката единствена цел. **ЧИСТЕЊЕ** на руската земја од сите штетни инсекти, од болвите-крадци, од стениците-богаташи и така натаму. Во едно место ќе впикаат в затвор десетина богаташи, дузина крадци, половина дузина работници кои забушаваат (исто онака хулигански како што забушаваат многу слагачи во Петровград, нарочно во партиските печатници). Во друго место — ќе им дадат да чистат нужници. Во трето место — ќе ги снабдат, откако ќе одлежат в затвор, со желти легитимации, за да може целиот народ да внимава на нив како на ШТЕТНИ луѓе, додека не се поправат. Во четврто место — ќе стрелат на место еден од десет утврдени паразити. Во пето место — ќе измислат комбинација од разни средства и ќе постигнат, на пример, условно пуштање на слобода, брзо поправање на поправливи елементи од редовите на богаташите, буржоаските интелектуалци, крадците и хулиганите. Доколку биде разнообразно, дотолку подобро, дотолку побогато ќе биде нашето искуство, дотолку посигурно и брзо ќе дојде успехот на социјализмот, во толку праксата полесно ќе се изгради — зошто само праксата може да изгради **НАЈДОБРИ** методи и средства за борба.

ЧЕХОСЛОВАЧКАТА МЛАДИНА ПОСЛЕ ПЛЕНУМОТ НА ЦК КПЧ

Без зборови

Нашата партија во наредниот период повеќе внимание ќе му посвети на воспитувањето на младата генерација на која особено негативно влијаеше антисоцијалистичката и десничарската пропаганда во нашата земја. Младите луѓе кои немаа сопствено искуство во областа на класната и политичката борба и кои не го познаваа стариот буржоаски свет, често беа злоупотребувани и лажени од страна на антисоцијалистичките сили и нивното мислење се развиваше во погрешен правец.

Во колку поосетлив пристап кон младината бара нашата партија, во толку трпеливост бара со неа да работи и да ја уверува во исправноста на нашиот пат, пат на изградување на развиено социјалистичко општество.

Меѓутоа, во редовите на нашата младина која во политичкиот хаос на 1968—1969 година беше можеби најмногу дезорјентирана организација, во следните месеци доаѓа до општо смирување. Се оцртуваат реални предуслови дека ќе дојде до активна соработка меѓу младите луѓе од сите социјалистички групации. Ова е несомнено многу позитивна црта. Подеднакво е позитивно и тоа, како што на последната седница на ЦК КПЧ рече Густав Хусак, дека од младите луѓе кои цврсто стоеја на правилни политички позиции се створени федерални и национални органи на младината.

Претседателството на партијата позитивно го оценува нивното основање и недвосмислено ја поддржува и интеграционата тенденција кои се усмерени во правец на создавање голема доброволна организација на младината во нашата земја, која би се бавела со проблемите на младата генерација и во која би се, со посредство на комунистите, кои работат меѓу младите луѓе би се спроведувало влијанието на партијата.

Густав Хусак на последниот пленум истотака рече дека во нашата млада генерација веќе се оцртуваат клиците на новата организација на нашата социјалистичка младина. Ова мислење може да се илустрира со примери. Секако не случајно, младинските колективи се тие кои во последниве месеци се ставаат на чело на работните иницијативи во низа претпријатија. Ова го потврдува и мноштвото прифатени и извршени задачи и акции, како што се: „натпреварот на работната младина", „за себе и Републиката во корист", потоа, движење на селската и стопанска младина кое се развива под паролата „како денеска ќе работиме така утре ќе живееме", акција на младината од Жилине „милиони во корист на земјата", национална смена на младината на Словачка во која учествуваа 200 илјади млади луѓе, акција на Лениновиот сојуз на младите за помош на Виетнам кој се бори, движењето „пионери на Републиката" итн.

Со овие предлози за развивање на работната иницијатива истапија некои младински колективи непосредно после завршувањето на последниот пленум на партијата. Први реагираа активистите на младинските колективи од северно-моравската област. И така никнаа нови обврски за извршување и надминување на задачите во оваа година, особено во производството на јаглен и за поголемо произведување суровини и материјали за преработувачките претпријатија. Младинските колективи на народното претпријатие „Веба Вроумов" рачунаат на обновување на социјалистичкото натпреварување и со вонредни смени, што треба да придонесе кон консолидацијата на нашето стопанство, исто така планираат и младите работници од заводот „ВТЖ — Хомутов". Другите колективи на младинци се вклучуваат пак во натпреварувањето под паролата „младината единствено за извршување и надминување на задачите во 1970 година", кои ги прогласи Федералниот совет на детски и младински организации. Оваа иницијатива е доказ на вистинскиот патриотски однос на нашите момчиња и девојки спрема нашето социјалистичко општество. Се покажува дека на нашата младинска организација не ѝ е сеедно кога е во прашање судбината на Чехословачка и дека и таа сака активно да учествува во изградувањето на нашата социјалистичка земја. Сега е збор особено за тоа да се придобие кај неа довербата и да се пружи иницијатива на младите во најширока смисла.

ДРУГАРОТ Ј. Џ. АНОНИМУС

Другарот Ј. Џ. е го се изгледа новинар, пишува за студентскиот весник „Студентски збор“, напаѓа, критикува, но само изгледа е малку „срамежлив“ да си го покаже своето цело име и презиме. Можеби е некоја значајна и позната личност што сите ја познаваат или е можеби уредник или пак си мисли дека напишал нешто што е опасно по носителот на целото име и презиме, а можеби е тоа од претерана скромност. Ни останува да погодуваме (толку за неговата анамска срамежливост).

Меѓутоа ако не ни е јасно кој е и што е, многу ни е јасна контрадикторноста што е присатна во неговиот напис „Пред нови задачи“. Во првиот дел од написот тој прави ретрекстетива во која истакнува дека изминатиот период е еден од најпрогресивните и најбогати со активност. Меѓу другото наведува дека минатата година дошле до низа новини или тоа била година на реализација на една прокламираната политика итн. итн.

Значи следи констатацијата дека изминатата година била успешна за студентската организација а и за студентите воопшто. Но Ј. Џ. не запира тој „плива понатаму“. Одненадеш тој почнува да напаѓа. Бирократизацијата на студентските „буџи“; потоа, тотална неактивност на широките маси (изгледа не му е сосем јасно значењето на зборот тотално).

Значи сега ни останува да се чудиме од каде толку успеси се постигнати кога се бирократизирале студентските „првенци“, и е толку неактивна широката студентска маса.

Е па! Добро бре Ј. Џ. кажи што си, риба ли си, девојка ли си, ал си вода, ал си киселица? Кому му ги припишуваш успесите а кому неуспесите?

Но имам колегијална должност да те вадам и плоно одредам со колаж на твои мисли: Цитат број 1: „. . .треба да признаеме беше еден (се мисли за изминатиот период) од најпрогресивните и најбогати со активност“ за (нов цитат) „бирократизирањето на поодделни студентски првенци“

Цитат број 2 „. . .Минатата година донесе низа новини, или пак беше година на реализална на една политика“ (нов цитат) „на тоатална неактивност на мнозинството“

Цитат број 3: „. . . желбата ни е да преиспитаме колку и како успеавме да ги преболиме „породилните болки“ на студентското самоуправување“ (нов цитат) „и активноста на студентската организација“

Заклучок: овој напис на Ј. Џ. е еден од првите случаи кога некој однапред се посипува со пепел.

Со полн потпис
Вељковиќ Љубомир

ПРИНУДЕН РАСПУСТ

Бруцошите на Економскиот и Правниот факултет се сеуште на распуст. Нема простории за нормално одржување на предавањата. Универзалната сала ја откажа „љубовта“. Едно време се пронесуваа гласови дека во летниот семестар нема воопшто да се одржуваат предавања. Меѓутоа, во последно време „забрзано“ се работи на изградбата на новиот амфитеатар со капацитет од околу 400 седишта. Почетокот на наставата се очекува околу први март. Бидејќи двата факултети по својата бројност се безмалку „кинески“ предавањата ќе се одржуваат на тури, групи, подгрупи итн. За таа цел имам еден конструктивен предлог: факултетите да се снабдат со по неколку папагали кои се разбира без замор ќе ги повторуваат предавањата. Со тоа во исто време ќе се овозможи професорите во поголема мерка да се посветат на научната работа.

ОКОЛУ УНИВЕРЗИТЕТОТ НИ ЦРНО НИ БЕЛО

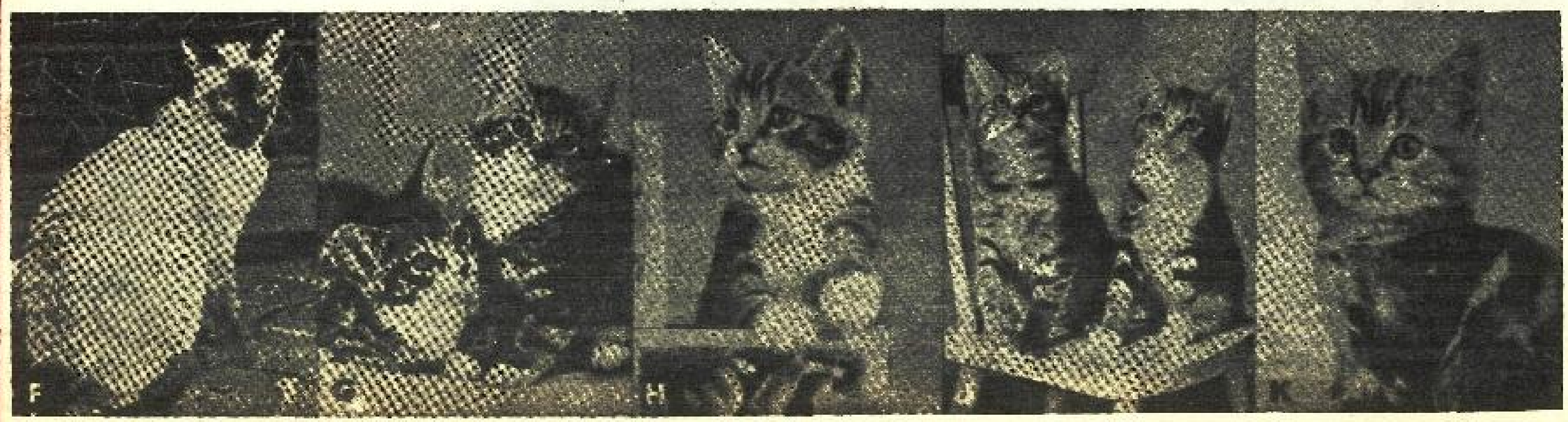

УНИВЕРЗИТЕТ НА СЛОБОДЕН УМ

ЗА ПОЕФИКАСЕН УНИВЕРЗИТЕТ

Во јануарскиот број на списанието за општествена критика и теорија „Гледишта", Др Бранко Хорват ги изнесува своите гледишта за ситуацијата на југословенските универзитети и предложува мерки кои би придонеле [illegible] да станат поефикасни. Сметајќи ги гледиштата изнесени во овој напис, со наслов „Пледоаје за поефикасен универзитет", за мошне интересни, ќе се обидеме да ги издвоиме најинтересните, држејќи се строго до авторовиот концепт.

За утврдување на ситуацијата на југословенските универзитети, Др Бранко Хор[illegible] се послужил со серијата [illegible]иси на професорот Јован Ѓор[illegible]виќ објавени во средината на [illegible]ули 1969 во „Политика". Оценувајќи ги констатациите на Ѓорѓевиќ за [illegible] точни, Хорват ги зема Ѓорѓ[illegible]евите карактеристики на [illegible] универзитети за појдовна [illegible] за својата анализа. [illegible] кои го [illegible] денешниот наш универзитет:

1. ТРАДИЦИОНАЛИЗМОТ како неутрален термин за [illegible]тистичко-реакционерната [illegible]тација која се состои [illegible] што студентот го третир[illegible]ко „пренесувач на официјалното, дефинитивното и од официјална[illegible] идеологија одмерено др[illegible] и професорско знаење".

2. КОНЗЕРВАТИЗМОТ, [illegible]интересен е [illegible] го цитира. [illegible] универзитети, [illegible] и содржината на наставните планови и по предметот на наставата се меѓу најконзервативните факултети во Европа.

3. ЗАТВОРЕНОСТА ОД ТИПОТ НА АДМИНИСТРАТИВНА УСТАНОВА и како директ на последица на ова својство, појавата на воспоставување на хиерархија, монопл и интересни групи. Од друга страна, ова својство се манифестира како „поле за демагогија, лицемерство" што поттикнува на медиократија, наместо академска демократија.

4. ПРЕОВЛАДУВАЊЕТО НА БИРОКРАТСКИТЕ СТРУКТУРИ И ОДНОСИ како фактор кој ја намалува ефикасноста на универзитетот и претставува сериозна пречка за остварување на самоуправувањето.

5. УНИВЕРЗИТЕТОТ Е ПРЕТЕЖНО НАСТАВНА УСТАНОВА. Универзитетите малку обрнуваат внимание на научната работа и може слободно да се рече дека факултетите денес се некој вид продолжена средна школа.

6. ФОРМАЛНИОТ АКАДЕМИЗАМ И ДИРЕКТИВНОСТ што се манифестира со создавањето и продлабочувањето на јазот меѓу студентот и професорот и со „скрипташкото" ниво на студиите.

Последните две карактеристики [illegible] Ѓорѓевиќ се [illegible]от на општеството [illegible] универзитетот:

7. ПОТИСНУВАЊЕТО И ОДРЖУВАЊЕТО НА УНИВЕРЗИТЕТОТ НА ПЕРИФЕРИЈАТА НА [illegible]СТВОТО, наместо [illegible] во текот[illegible]те на [illegible] раз[illegible]. Од [illegible] страна наставникот [illegible] во ситуација само [illegible] кадри, додека од друга страна на универзитетот [illegible] се манифестира и отпор [illegible]ето на универзитетот во општествените текови.

8. ОТСУСТВОТО НА КОНЦЕПЦИЈА ЗА УНИВЕРЗИТЕТОТ, т. е. доминација на стихијата наместо јасна концепција во оваа сфера на општествениот живот.

Хорват понатаму, [illegible] дека „утврдувањето на со[illegible]та е прва фаза на истражувањето и дека следна фаза е пронаоѓањето на причините" се служи со сопствените искуства и се обидува да ни ја даде „дијагнозата на заболувањето". За Др Хорват постоечката ситуација е резултат од [illegible] ствувањето на следните фактори:

1. НЕДОВОЛНОТО ОБРАЗУВАЊЕ НА НАСТАВНИЦИТЕ како една од најважните причини, кога се знае старата вистина дека ако наставникот има ниско образовно ниво, наставата ќе му биде на уште пониско, а продуктие на таа настава најчесто се „шкарт". (Секоја чест на исклучоците!) И оние што сепак успеале од факултетот да исцедат адекватно знаење во поголем број случаи не остануваат на своите факултети како асистенти, од простата причина што „ниеден човек не зема за помошник поспособен од себе".

Хорват своите тврдења за недоволното образование на наставниците ги поткрепува со примери од своето искуство. Смета дека многуте контакти на нашите професори со своите колеги од надворешните универзитети се „жални слики".

Ако подлабоко ја согледаме оваа констатација ќе видиме дека тоа е причина за многу пожални ситуации. Факт е дека недоволно образуваниот наставник не може да биде и сериозен научен работник. Ова од своја страна е и демант на едностраните тврдења дека недостигот на научна работа на нашите универзитети е резултат на сè друго сем на недоволното образовно ниво и незаинтересираноста на наставниот кадар. Овде треба да ја поставиме и навиката на поголемиот број наставници со предавањата „екс катедра" да се стават во положба на попаметни, принудувајќи ги слушателите да прифаќаат сè „здраво за готово".

Кога веќе го споменавме проблемот на научната работа, ред е да го објасниме до крај. Хорват смета дека со ваквата поставеност факултетите стануваат место каде се негува само наставата, а институтите на поедините факултети од своја страна се преокупирани со научна работа, што доведува до познатото раздвојување на наставата од научната работа.

2. СКОРО ПОТПОЛНАТА НЕМОБИЛИСАНОСТ НА НАСТАВНИЦИТЕ или најслободно речено, потполна врзаност на наставникот за одреден факултет. [illegible] работи за една [illegible] традиција да се почне ка[illegible] да се заврши ка[illegible]ко професор на еден ист факултет. Во поткрепата на овој факт ќе напомонеме само дека поголемиот број наставници на Белградскиот, Загребскиот и Љубљанскиот универзитет биле и студенти на истите. Овој, на изглед сосема нормален факт, ја добива својата права вредност кога ќе се напомене што произлегува од него. Секој наставник кој „никнал" на универзитетот на кој предава го стеснува својот хоризонт на за пазување само на својот универзтет и ете ни извори на традиционализам и наследена конзервативност. Недоволната мобилност доведува, според Хорват, и до појавата на таканаречената „интелектуална пензија" како финале на еволуцијата на еден студент преку асистентското место, професорската катедра и како предпоследен стадиум, одбрана на докторската дисертација. Негативностите што следат од оваа констатација се очигледни. Јасно е дека поголемата мобилност носи и повеќе можности недоволно способните кадрови да отпаднат и на нивните места да дојдат поквалитетните. Напомнувајќи дека политичките и општествените проблеми се вон од оквирите на неговата статија, Хорват сепак смета за потребно немобилноста на наставничките кадри да ја прогласи за причина на „непознавањето на другите средини како најчест извор на нетрпеливост, најчесто национална". Богато илустрирајќи ги своите наоди со примерите од своето искуство и праксата на поодделни, во светски рамки, познати факултети, Хорват нè наведува и на заклучокот дека немобилноста е еден од најбитните фактори за присуството на интриги, подметнувања карактеристични за многу наши универзитети.

Како „искра надеж" за зголемување на мобилноста на наставниот кадар Хорват го зема оформувањето на новите универзитети. Но овде се испречува друга [illegible]ера: неспремноста на наста[illegible] кадар да се сели во „провинција".

3. [illegible]ПОСТОЕЊЕТО НА УНИВЕРЗИТЕТ — ПРИМЕР, кој ќе ги [illegible]че универзитетите на[illegible] кој ќе ги опфати најквалитетните кадри и студенти.

4. ПРЕГОЛЕМИТЕ И РАСЦЕПКАНИ УНИВЕРЗИТЕТИ. Повлекувајќи паралела со нормативите за бројноста на универзитетите на запад и бројот на студентите на неком наши универзитети, Хорват заклучува дека на нашите универзитети студираат многу повеќе студенти отколку што препорачуваат нормативите на многу светски универзитети. (Максимум 12.000 студенти.) Големиот број студенти од своја страна доведува да се изгуби целината на универзитетот и таа да се распадне на изолирани единици. Тоа пак доведува до „ставање рамка на очите“, т. е. до лиферување кадри кои надвор од својата струка имаат ограничени знаења или конкретно речено, добивање технократски квалификации. Хорват смета дека ова не треба да значи дека наместо автономијата на факултетите да се заведе некаков хиерархиски централизам, ами „факултетите да се смалат на такви димензии што на студентите и наставниците ќе им овозможи партиципирање во еден единствен општествен интелектуален живот на универзитетот“. Развивајќи ја оваа своја мисла Хорват смета дека, ако универзитетот е лоциран заедно со сите свои факултети на исто место (таканаречен универзитетски кампус) ќе се овозможи секој предмет да се слуша на матичниот факултет, со што ќе се избегне секој факултет да има „свој“ социолог, математичар итн. Заедничкиот универзитетски живот ќе доведе и до избегнување на технократијата и до проширување на интелектуалните хоризонти на студентите.

5. НЕРЕШЕНИТЕ ФИНАНСИСКИ ПРАШАЊА од своја страна доведуваат до ексцесивно доделување на средства неопходни за дејностите на универзитетот, прокламирање на слободен упис без да се обезбедат најнужните услови за работа на запишаните, продуцирање прекубројни кадри, т. е. непостоењето на анализи за потребата на кадри и владеењето на универзитетите по „[illegible]“ и што е најважно, нерешавањето на проблемот на личните приходи на наставниот кадар што доведува да деморализација на истиот и неговото селење надвор од Југославија.

Откривајќи ги причините кои според него се творци на „алармантната ситуација на нашите универзитети“, Хорват предложува што треба да се стори, работите да тргнат на добро.

Напоменувајќи дека развојот на нашите универзитети е евидентен и дека прашање е со какво темпо тој се движи, Хорват се послужил со веќе универзалната и многу експлоатирана фраза за заостанатоста на нашите универзитети за да каже дека „не е збор за престиж ... туку ... за стопанската и општествена иднина“. Оваа констатација е сосема на место, кога се знае дека универзитетите треба да ја дадат базата за понатамошната експанзија на нашата стопанска дејност и дека универзитетот треба да даде кадри кои се потребни во сите пори на нашиот општествен живот. Значи потребна е акција, и тоа што побргу, универзитетие да застанат на свои нозе и да го добијат правото место, инаку продолжувањето на ваквата крајнозагрижувачка ситуација може да има само непријатни последици за општеството како целина. Напоменувајќи дека одредувањето „терапија“ е најосетливото и најтешко место при лекувањето, Др Хорват дава пет предлози за акција, кои „треба да иницираат процеси кои ... ќе ги донесат саканите резултати“:

1. ИЗДИГАЊЕ НА ОБРАЗОВНОТО НИВО НА НАСТАВНИЦИТЕ (И НЕ САМО НИВНОТО). Проблемот на постдипломските студии, ако не како единствен тогаш како доминантен начин на подигањето на образовното ниво на наставниците, е мошне комплексен. Практично ништо не е сторено постдипломските студии да се остваруваат како што треба, на потребното ниво. Можеби заради непостоењето на адекватно финасирање постдипломските студии се лошо организирани, не ги прифаќаат сите талентирани кадри и најчесто, претставуваат повторување, наместо проширување и продла[illegible] на знаењата стекна[illegible] факултетот.

Примарно за решавањето на овој проблем за Хорват е обезбедувањето на финансиски средства. Потоа, треба да се определи кој сѐ може да поседува постдипломска школа, т. е. да се [illegible]финансираат „само оние [illegible] кои ќе ги достигнат про[illegible] стандарди ... оние што се најдобри.“ Хорват при тоа смета дека „универзитетските и вонуниверзитетските постдипломски школи треба да се изедначат во секој поглед“, што значи, квалитетот да биде решавачки. Ако се овозможи ваков развој на постдипломските студии, тогаш ќе преостане само селекција на кандидатите на база на квалификациите и квалитетот.

2. СЕЛЕКЦИЈА НА НАСТАВНИЦИТЕ. Се разбира веднаш, дека во основа на овој план за акција што го препорачува Хорват лежи во овозможувањето избор и реизбор врз основа на светски, или што поблиски до нив, критериуми бидејќи „науката е светска а не локална“. При реизбор и изборот квалитетот и квантитетот заедно треба да се примарни. За Хорват „интегрирањето на нашето стопанство во светското не е можно без интегрирањето на нашите универзитети во светската наука“.

Во контекстот на ова прашање Хорват го изнесува и проблемот на издавање учебници. Тој по[illegible]ра дека кај нас, на нашите факултети секој за својот предмет издава учебник и инсистира на неговата исклучива примена, што доведува до локална ограниченост. Правилното решавање на овој проблем ќе овозможи [illegible] учебник да се применува [illegible] секаде.

3. РЕЖИМОТ НА СТУДИИТЕ треба да се менува, смета [illegible] правец на [illegible] студентите кон студиите и во правецот на обезбедување континуирана работа на квалит[illegible] со обезбедувањето на нужните услови (доволно библиотеки, и препорачување на опсежна литература за секое предавање на пример. (За пример за [illegible] на студиите Хорват го [illegible] англискиот).

4. ФИНАНСИРАЊЕТО на универзитетот е кај нас [illegible]фицирано [illegible] сѐ што треба да се направи во решавањето [illegible] прашање е за Хорват, [illegible]тењето на искуствата во [illegible] домен на земјите [illegible]тетска традиција.

и **5. РЕДУКЦИЈА НА [illegible]ЧИНАТА И ВНАТРЕШНА ИНТЕГРАЦИЈА НА УНИВЕРЗИТЕТОТ; ОФОРМУВАЊЕ НОВ УНИВЕРЗИТЕТ ВО БУКВАЛНА СМИСЛА.** Хорват [illegible] својата концепција како најдобро да се реши проблемот на традиционализмот и конзервативноста на нашите универзитети, а воедно да се избегне прекубројноста на студентите и расчленетоста на универзитетите. За Хорват решение е отворањето нови универзитети и таму каде што веќе постојат, со голем број студенти. Хорват притоа има на ум новоформираните универзитети да бидат организирани како кампуси, за што веќе стана збор, и што е многу поважно, тие да бидат специфично ориентирани и предлага тие да ги акцентираат општествените науки. Својата идеја за отворање нови универзитети во Белград и Загреб или само еден експериментален, Хорват ја смета за наполно остварлива.

Предлозите за акција што ни ги презентира Хорват не треба да ги сфатиме како единствени, ниту како најадекватни, ами како дел од општите напори што се присутни за добивање нов модерен универзитет. Констатациите, што Ѓорѓевиќ ни ги дава за ситуацијата во која се наоѓаат нашите универзитети, се сосем точни. Ситуац[illegible] е секако алармант на имајќи [illegible] во предвид функциите што универзитетот треба да ги врши во едно општество. Од тој аспект гледано Хор[illegible] статија ни дава го[illegible] точни заклучоци и [illegible]пак, не може да се изос[illegible] дека за Хорват организацијата и методот на дејствувањето на западните [illegible] осетно влијание. [illegible] ги априори овие пр[illegible], од кои некои се лесно при[illegible] и кај нас, [illegible] дека со постојана анализа [illegible] да се изнајдат и попогодни форми за нашето поднебје од оние на запад. Едно е неопходно потребно, а тоа е мобилизирање на јавноста за побрзо и [illegible] решавање на проблемот на нашите универзитети, за нивно осовременување, раскинување со [illegible] традиционализам, [illegible]ност, истиснува[illegible] [illegible]тските тенден[illegible], овозможувањето на [illegible], а со тоа и созд[illegible] услови за научна работа [illegible] спојување со [illegible] што е секако мош[illegible] [illegible] јасното концепирање [illegible] универзитетот и неговото вклучување во општествено-политичките текови во нашиот самоуправен систем.

И. РУСИ

СЀ УШТЕ НИШТО

Во рамките на подготовките за одржување на седница, на која ЦК ќе ја разгледа „положбата на културата во сегашните општествено-економски односи“. Комисијата на ЦК СКМ за политиката на СКМ во образованието, науката и културата, на 19. II. 1970 година, го одржа второто советување на тема „проблемите на кинематографијата и перспективите на нејзиниот развиток“.

Ова советување резултираше од многу претходни средби и разговори на разни нивоа, особено меѓу круговите непосредно врзани за филмската уметност. Во последно време сведоци сме на една кампања околу потребата од неизоставно донесување на закон кој би го нормирал и одредил местото на кинематографијата во нашето општество и нејзиното усогласување со самоуправните принципи и реформата. Овој интензитет на ваквите барања е засилен уште повеќе од фактот дека тие се со сличен карактер во рамките на целата југословенска кинематографија. И покрај интимната намера, во една специфична ситуација на нашата Републичка кинематографија, сите заинтересирани фактори кои неа ја сочинуваат, на советувањето не покажаа и доволно практична намера за интегрирање. Имено, веќе е позната песната „што ја пеат“ оние од триото на кинематографијата: **ПРОДУКЦИЈАТА, ДИСТРИБУЦИЈАТА и ПРИКАЖУВАЧИТЕ.** Песната е — Републичката кинематографија — а зборовите се различни така што делуваат дисхармонично. Услов песната да ја „отпеат“ со успех е заедничкиот јазик, т. е. меѓусебното толерирање и разбирање, односно **ИНТЕГРАЦИЈАТА.** Целта на споменатото советување се сведуваше на можното согледување на патиштата кои трите фактори би ги довеле до интеграција. Но, и овој пат сè почна одново. Секој ги застапуваше своите интереси, држејќи се на линијата на своето делување (кое по логиката на работите е секогаш најправедно, бидејќи е свое) и со поза на неделегата ...

...кон другиот табор, не покажувајќи и не откривајќи некоја добронамерност која би довела до, горе-долу, заеднички став. Интересите на членовите од тројката на Републичката кинематографија не се подеднакви и оттаму, едни се повеќе свесни за својата самостојност а другите за својата зависност.

ПРОДУКЦИЈАТА претставена — со продуцентската куќа „Вардар филм“, по сè изгледа дека љубоморно (од конкурентски причини) и опозиционо гледа на постоењето на новиот продуцент ФРЗ т. е. „Филмско студио“. Во своето изложување директорот на продуцентот „Вардар филм“ направи алузија на извесни автори кои се веќе професионално врзани за телевизијата, а со филмот се бават додатно. Оттука тој се заложи во новиот закон да се прецизира кој сè може и смее да прави филмови и тоа дека исклучив приоритет би требало да имаат оние кои непосредно зависат од филмот. Се добива впечаток дека само режисерите од „Вардар филм“ се најпогодна категорија да ги задоволат нормите од предлогот на директорот. Никој не порекнува дека споменатата категорија на непосредно врзани автори за филмот, треба да биде обезбедена или осигурана, но тоа е најмалку предмет за меѓусебни префрлувања на авторите и сите оние од филмското производство, туку задача на општеството кое треба да им го одреди вистинското место. Истотака спорно е тврдењето дека филмот не може и не мора да ги покрива трошоците, заради тоа што постојат филмски дела кои се исплатуваат и дури донесуваат добит, а тоа значи дека поседуваат и квалитет и сè она што треба да го има во секое едно добро и современо филмско дело. Се разбира можни се делумични загуби, но не и онаква од типот на тотален финансиски неуспех како што се: неоткупувањето од страна на дистрибутерот или непродавањето во странство. На тој начин се добива потврда колку делото успеало пред домашната публика и за можноста за меѓународна афирмација на нашиот филм. На советувањето беше истакнато како оправдување и тоа дека југословенската продукција должи околу 1,2 милијарди динари, како и потребата од заштита на домашниот филм пред увозот на странскиот и особено оцаринување на масовниот, безвреден, странски филм. Истотака се бараше повеќе средства за продукцијата и кинофикацијата како и укинување на У. О. на фондот за унапредување на кинематографијата и афирмирање на советот на фондот. Во врска со фондот беше изнесена загрижувачка калкулација која зборува дека околу 260 милиони, кои се добиваат од филмскиот допринос на гледачот (25%) по разделувањето за претходно почнатите проекти и за кинофикацијата, за најновата продукција останати се уште 50-тина милиони.

ДИСТРИБУТЕРОТ, кој изгледа дека е најобвинуван, се оправдува со својата логика на делувањето. Имено, тој мора да увезува бофал стока за да биде рентабилен, бидејќи никој не му гарантира компензација на евентуалните загуби. Што се однесува до реализацијата на единствениот републички дистрибутер на планот на Републиката, тој остварува околу 7 до 8 проценти од вкупните приходи кои ги реализира од цела Југославија. Според тоа тој не е принуден, ниту тоа нормативно се бара од дистрибутерот, да го спасува и нерентабилниот домашен филм. Праксата покажала дека републичкиот дистрибутер доста придонел за пласманот на сите оние дела кои тоа го заслужувале на извесен начин. Најсигурно е дека во најлоша состојба се **ПРИКАЖУВАЧИТЕ.** Тие се оставени на милоста на дистрибутерите и како репродуктивци зависат од нив. И покрај недоволниот број на современо опремени кино-сали (околу 90 во Републиката) загрижувачки е фактот дека сепак публика нема. На овој план, вината се фрла на телевизијата како нов феномен кој сериозно им ги пореметува сметките на сите три фактори од кинематографијата. Кај нив еднаков е ставот дека телевизијата се однесува нелојално конкурентски, прикажувајќи многу филмови кои се ефтино купени и притоа со недоволни уметнички вредности. Оние од телевизијата упорно тврдат дека и со укинувањето на прикажувањето на филмови на телевизијата, нема многу да придонесе за подобрување на инаква лошата состојба во републичката кинематографија. Сепак, неосбитен е фактот дека телевизијата наместо ... е медиум за долгометражниот филм или во краен случај дека мора да плаќа компензација и намалување на прикажувањето на филмови кои притоа би требало да бидат исклучиво добри дела и во црно-бела техника. Одбраната дека улогата на телевизијата во општеството треба да се гледа токму и во прикажувањето на секакви филмови и дека тоа е модерно, во наши услови се покажува неубедлива.

Во својот заклучок претседателот на комисијата Старделов ја истакна важноста на идејниот момент што го поседува или треба да го поседува секој домашен филм и тоа дека неговото барање, внатре, во делото, не е контрола или реметење на креативната слобода, туку треба на секое дело кое треба да му служи на социјализмот т. е. на националните и општествените осмислувања. Тој потоа нагласи дека во тој смер СК не бара некој монопол на идејност, но истотака и не сака да има инфериорна позиција пред другите монополи кои честопати одат на тоа да ја обезвредат улогата на СК, свртувајќи го вниманието кон периферни области и проблеми кои делуваат стихијски, анархоидно дури и безидејно. Тој истотака се задржа и на улогата на критиката која во својата суштина треба да биде конструктивна, аналитичка и да појдува од делото. Како завршна констатација, Старделов го истакна своето жалење за несогледувањето на допирните точки, меѓу спомен атите фактори, за остварување на стимулативна и самоуправна интеграција. Тоа, за жал, беше и целта на советувањето. Вака останува да се чека на претстојната седница на ЦК СКМ, а и тоа дека нешто сепак и покрај можностите за спогодба, ќе мора да биде решено „одозгора“.

Куновски Благоја — Доре

ПРЕПИСКА НА ДВАЈЦА ПРИЈАТЕЛИ

МОНОТОНИЈА ВО СТУДЕНО

Драги Оливер,

Од моментот кога ти го испратив моето последно писмо досега во мојот град сѐуште се свири рапсодијата: монотонија во студено, така што единствено ми останува некаде длабоко во мене да присакувам некаква атомска бомба или нешто слично што ќе биде во состојба да не разбранува и духовно и идеолошки. Меѓутоа, за тоа во моментов, на моја голема жал, нема никакви изгледи и ќе морам да ти пишувам токму за тоа досадно секојдневие.

Мислам дека ти е познато дека во местото каде живеам нема баш задоволителни услови за некаква разонода од посериозен карактер. Одвреме навреме некој слаб концерт со сноповска публика, понекогаш и добар филм снимен пред две-три години, се разбира, ако ти дозволи да го решам на мир некој од оние тафтабити на кои филмот не им се допаѓа, па цело време нешто дофрлуваат некаде околу твоите уши и ако се воздржиш да не го отераш во пм. и тоа гласно на големо запрепастување госпоѓата со крзно што седи пред тебе. Заправо, најдобро е кога човек самиот си го аранжира својот културен живот затоа што некакво фајде од оние кои се задолжени културно да те издигнат, никогаш немало, ниту пак ќе има.

Она што можеби ми е најважно тоа се сепак оние долги прошетки со Д. долж обете страни на реката, додека ветерот ти ја мрси косата и се слуша шумот на водата која ја има сѐ повеќе затоа што снегот во планините полека се топи. Знаеш, мислам дека Д. значи многу во мојот живот и кога не би постоела јас веројатно би ја измислил затоа што и музиката и поезијата мислам дека би биле далеку посиромашни без неа. На крајот мислам дека на светот би било многу поубаво кога секој би имал своја Д. и дека веднаш би престанале оние грозни свињарии, наречени војни.

Навечер, скоро редовно, се враќам со последната од оние крнтии на градското автобуско претпријатие кои вечно доцнат и вечно чекам на рампа, додека шоферот, кого овде го викаат мајстор, пцуе сѐ по список од своите шефови во Градското сообраќајно претпријатие, па сѐ до социјализмот и самоуправувањето, сѐ повторувајќи дека кај нас не се грижат за работниците и дека во Германија сигурно не е така, дека „швабите" водат грижа и тоа не само за своите туку и за туѓите работници и слични работи кои си приморен да ги слушаш сѐ додека возот не се смилостиви да помине и да ти ја врати надежта дека некогаш ќе стасаш дома. А потоа можеш да го слушаш Арсен Дедиќ додека не заспиеш со една од оние нежни мелодии што успиваат и што не сакаш никогаш да престанат. Тоа е далеку подобро, мислам, слушањето музика, отколку да ги гледаш оние глупости на ТВ квизот и да слушаш како некој, таму, едноставно измешал литература со музика, а дома носи полн кош пари за своето „знаење".

Што се однесува до општествено политичкиот живот, овој пат немам ништо што би било вредно на твоето и моето внимание. Се чини дека мртвата сезона не е само во фудбалот. Заправо, можеби и била некаква конференција или слично, тоа благодарам на бога го има, меѓутоа, весниците не донесоа некакви посебно и поопширни извештаи што зборува дека или собирот не донесол ништо важно или пак на него не присуствувал некој со познато име. Но, ако веќе толку си заинтересиран јас можам да ти го праќам она студентско гласило во кое единствено вредат информациите и кое освен тоа што повторува нешто што е одамна речено од нашите татковци не дава ништо повеќе. Мислам дека го знаеш оној новинар на НИН Момо Капор, мислам оној што пишуваше за оние настани во Лесковац кои кренаа толку прашина и безмилосно удрија по совеста на ова општество. Момо Капор наоѓаше и некој поблаг збор за младите претстапници, беше еден од малкуте што се обидуваше да ги разбере и сето тоа го изнесе во својот реномиран весник што уште повеќе ги возбуди старите и новинарите на студентското гласило и мораше наскоро да се најде под ударот на некој новинар, марксистички, беспрекорно воспитан можеби и директен Марксов ученик, кој сексот сеуште го смета за ниска работа и кој нема претстава што се се случувало таму, туку знае нешто од зборувањата на нашите постари и стари другари, немирната совест на ова општество. Но, тоа нека не те изненадува. На крајот тој е во право, меѓутоа, човек стекнува впечаток дека зад тие зборови стои некој стар човек, а не млад!

Мислам дека овде треба да завршам. Се надевам дека атомската бомба еднаш веќе ќе падне, па тогаш веројатно ќе ти пишувам и за поинтересни работи.

Твој
Никола

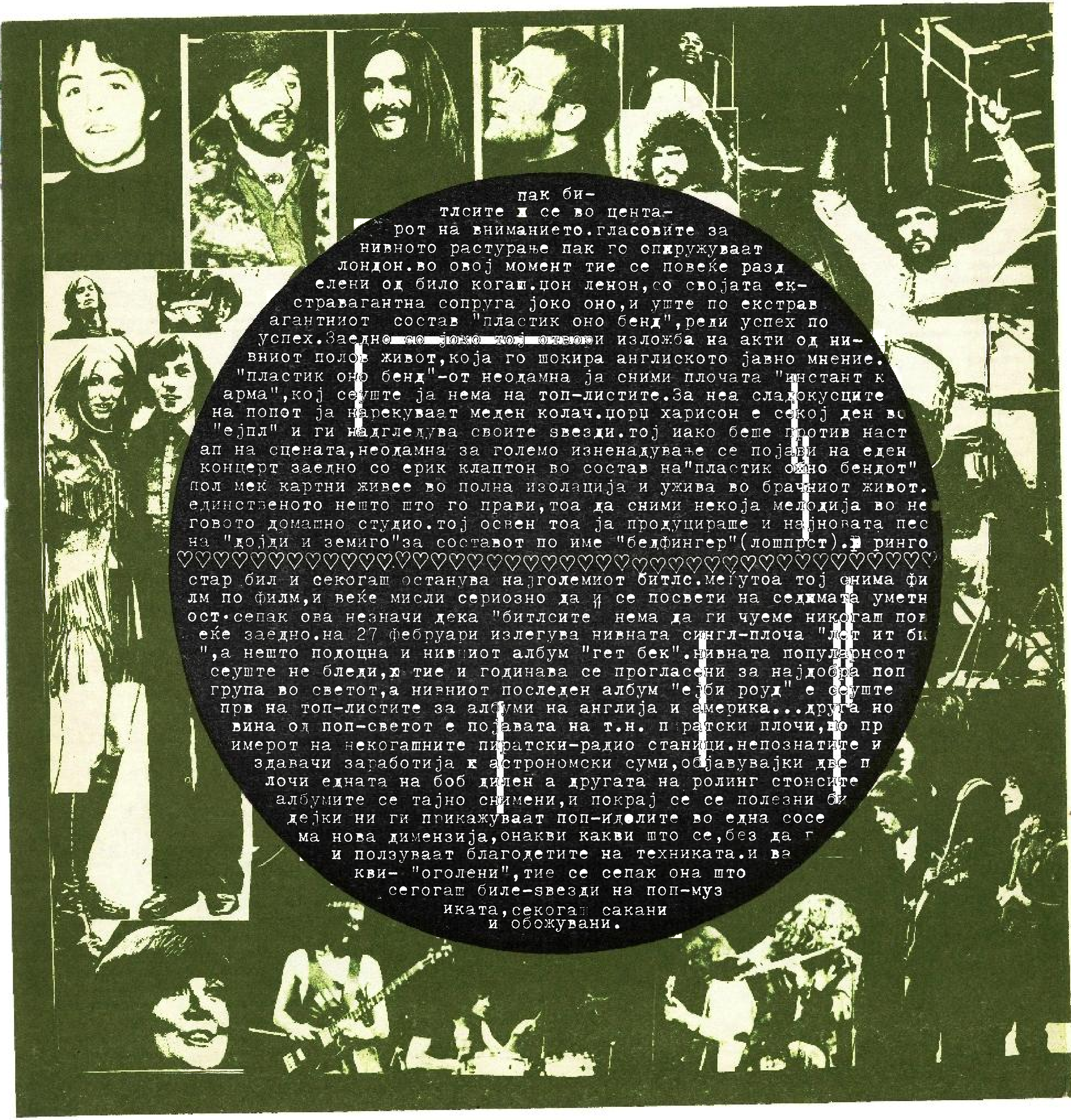

пак би-
тлсите и се во цента-
рот на вниманието.гласовите за
нивното растурање пак го опкружуваат
лондон.во овој момент тие се повеќе разд
елени од било когаш.џон ленон,со својата ек-
стравагантна сопруга јоко оно,и уште по екстрав
агантниот состав "пластик оно бенд",реди успех по
успех.Заедно со јоко тој отвори изложба на акти од ни-
вниот полов живот,која го шокира англиското јавно мнение.
"пластик оно бенд"-от неодамна ја сними плочата "инстант к
арма",кој сеуште ја нема на топ-листите.За неа сладокусците
на попот ја нарекуваат меден колач.џорџ харисон е секој ден во
"ејпл" и ги надгледува своите ѕвезди.тој иако беше против наст
ап на сцената,неодамна за големо изненадување се појави на еден
концерт заедно со ерик клаптон во состав на"пластик оно бендот"
пол мек картни живее во полна изолација и ужива во брачниот живот.
единственото нешто што го прави,тоа да сними некоја мелодија во не
говото домашно студио.тој освен тоа ја продуцираше и најновата пес
на "дојди и земиго"за составот по име "бедфингер"(лошпрст).и ринго
♡♡♡
стар бил и секогаш останува најголемиот битлс.меѓутоа тој снима фи
лм по филм,и веќе мисли сериозно да и се посвети на седмата уметн
ост.сепак ова незначи дека "битлсите нема да ги чуеме никогаш пов
еќе заедно.на 27 февруари излегува нивната сингл-плоча "лет ит би
",а нешто подоцна и нивниот албум "гет бек".нивната популарнсот
сеуште не бледи,и тие и годинава се прогласени за најдобра поп
група во светот,а нивниот последен албум "ејби роуд" е сеуште
прв на топ-листите за албуми на англија и америка...друга но
вина од поп-светот е појавата на т.н. пиратски плочи,по пр
имерот на некогашните пиратски-радио станици.непознатите и
здавачи заработија к астрономски суми,објавувајки две п
лочи едната на боб дилен а другата на ролинг стонсите
албумите се тајно снимени,и покрај се се полезни би
дејки ни ги прикажуваат поп-идолите во една сосе
ма нова димензија,онакви какви што се,без да г
и ползуваат благодетите на техниката.и ва
кви- "оголени",тие се сепак она што
сегогаш биле-ѕвезди на поп-муз
иката,секогаш сакани
и обожувани.

СО ПРАВО ПРОТЕРАН

Растев како син
на богаташи. Моите родители
ми врзуваа лигавче и ме учеа
како други да ме служат, и ме учеа
како се наредува.

Но, кога пораснав и се погледнав себе си,
не ми се допаднаа луѓето од
мојата класа, и не сакав да наредувам
ниту да бидам служен

Така тие одгледаа предавник,
го упатија
во своите вештини, а тој ги
предава на непријателот.

Да, јас безгрижно ги кажувам нивните тајни.
Меѓу простиот народ стојам и му објаснувам
како го мамат, проректувам
што ќе биде — зошто ги доверија своите планови.
Латинштината на нивните поткупени попови
ја преведувам збор по збор на обичниот јазик
и така се открива дека е измама.
Од рацете на нивната Правда ја земам вагата
и покажувам на кривите затегала
А доушниците им јавуваат
дека седам меѓу ограбените кога
подготвуваат востание.
Ме опоменаа и ми одзедоа сè
што стеканав со свој труд. А бидејќи
не се поправив
ми приредија стапици
Но тогаш во мојата куќа имаше само уште списи,
кои ги разоткриваа нивните злочини против народот.
Затоа издадоа потерница на
кој ме оптужуваа
за ниски намери и уверувања, т. е.
уверување на простиот народ.
И кога да дојдам, обележан сум
пред класата сопственици,
но обезвластените ја читаат потерницата
и ме засолнуваат кај себе.
Тебе, слушам
те протерале со полно право.

БЕРТОЛД БРЕХТ

**ПОЕТ НА ОВАА СТРАНА НА „ФОКУС“
ИНАКУ И ДРАМСКИ ПИСАТЕЛ
СО ТРИ ЗБОРА
УНИВЕРЗАЛЕН КНИЖЕВЕН ГЕНИЈ
И АНТИФАШИСТА
БОРЕЦ ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ НА ЛИЧНОСТА
ПОЕТ НА ПРОЛЕТЕРИЈАТОТ
ТОЈ, БЕРТОЛД БРЕХТ
ДОСКИТАН ОД ЦРНИ ШУМИ
БЕШЕ ТОКМУ ОНОЈ КОЈ
ВО ТРИЕСЕТИТЕ ГОДИНИ НА ОВОЈ ВЕК
ВО МУГРИТЕ НА НАЈСУДБОНОСНИТЕ НАСТАНИ
ВО ИСТОРИЈАТА НА ЧОВЕШТВОТО
НА СЛАВНИТЕ ПОЕТИ РИЛКЕ И ШИЛЕР ИМ ДОВИКНУВАШЕ:
„НЕ БЛЕНЕТЕ ТАКА РОМАНТИЧНО“
БЕРТОЛД БРЕХТ
ПРЕДАВНИК НА КЛАСАТА
НА СОПСТВЕНИЦИТЕ
И ДЕНЕС
НЕПРЕСУШЛИВ БОРЕЦ КОЈ
ИЗВИКУВА НА СИОТ ГЛАС
„ПАРТИЈАТА ТОА СМЕ НИЕ“**

ПРАШАЊАТА НА РАБОТНИКОТ ШТО ЧИТА

Кој ја изгради Теба и нејзините седум порти?
Во книгите запишани се кралеви имиња
Зарем кралевите носеле камен?

А Вавилон — секогаш одново разоруван
кој ли го зидал — секогаш одново?
Во какви куќи во од злато блескавата Лима живееа зидарите?
Каде ли појдоа зидарите онаа вечер, кога е завршен кинескиот ѕид.
Со триумфални порти големиот Рим е полн
Кој ги подигнал?
Над кого цезарите ги славеле своите триумфи?
Зарем единствено палати биле во многуопеаната Византија?

И во самата бајкова Атлантида онаа ноќ, кога морето ја голташе.
Давениците ги довикуваа, пискајќи, своите робови
Младиот Александар ја освои Индија.
Зарем тој самиот?

Цезар ги прегази Галите.
Не беше ли крај него барем неговиот кувар?
Филип Шпански горко плачеше
кога му ги потопија бродовите.
Не плачел ли уште билокој?

На секоја страна по една победа
Кој подготвувал јадења за гозбата во слава на победата?
Секои десет години нова величина.
Кој трошоците ги плаќа?

Толку извештаи.
Толку прашања.

ЗА ЈАДНИОТ Б. Б.

1

Јас, Бертолд Брехт, дојдов од црни шуми.
Во градови ме донесе мојата мајка
додека сèуште бев дел од неа.
А студот на шумите
додека сум жив во мене ќе тлее.

2

Во асфалтираниот град дома сум Опскрбен
со сите средства за смирување уште од раѓањето:
Со тутун. Ракција. Весници.
Мрзелив, воглавном задоволен и полн недоверба.

3

Учтив сум и пријатен. Носам тврд шешир
Затоа што сите други чинат така.
Велам: тие ѕверови имаат некој посебен смрдеж.
Но додавам: ако, та и јас сум како сета останата живина.

4

Во моите фотељи преплладне
некогаш по две или три жени се нишаат.
Ги гледам безгрижно и говорам:
ете таков сум — подобро во мене да не се колнете.

5

Во квечерините пак собирам мажи околу себе.
Се ословуваме со „џентлмен“ тогаш меѓусебно.
Тие ги држат нозете на моите столови и тврдат
дека сè тргнува на добро. А јас не прашувам: кога?

6

Пред зора, во сивото утро уринираат елките
а птиците, нивните мали, креваат ѓурултија.
Во таа доба во градот јас испивам чаша
и загрижен заспивам штом одпушокот го гасам.

7

Сме заседнале, поколение лесноумно,
во градовите, кои — мислевме — никој не може да ги разоре
Така изградивме високи палати на островот Манхатан.
И тенки антени, кој го забавуваат Атлантското Море.

8

Од сите тие градови ќе преостане единствено ветрот,
кој низ нив вие.
Се радува, гладникот, на куќите и в миг ги празни.
Знаеме дека сме привремени и дека сме мигување.
А што по нас ќе дојде не е вредно ни да се спомене.

9

Во потресите што ќе дојдат, се надевам, нема да дадам
Од горчина цигарата да ми згасне.
Јас, Бертолд Брехт, доскитан од цуни шуми
во асвалтираните градови,
додека сèуште дел бев од мајка ми.